

Poština plačana pri pošti
6104 Koper – Capodistria
NDP

/ Kulturni občasnik za mlade zanesenjake /
Gledališče Koper / Pokrajinski muzej Koper /
Comunità Autogestita Costiera della
Nazionalità Italiana Capodistria, Centro
Italiano "Carlo Combi" Capodistria /
Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper /
Pokrajinski arhiv Koper / Otok, zavod za
razvoj kulture in družbe / Pomorski muzej
"Sergej Mašera" Piran / Znanstveno-
raziskovalno središče Koper / Letnik XX /
Številka 1 / Oktober 2026 / Brezplačni izvod /

Gledališče
Teatro Koper
Capodistria

**PRI SVETILNIKU
AL FARO**
GLEDALIŠČE ZA OTROKE
TEATRO PER BAMBINI

Gledališče Koper - Teatro Capodistria

Gledališče ima v Kopru že dolgo tradicijo. Segajo v 15. stoletje, zgodovinski viri navajajo, da je bilo tu gledališče že v času Beneške republike, najprej v starem mestnem jedru, ob Carpaccievi hiši za Taverno (**Teatro Vecchio**), nato v Grisonovi hiši na takratnem Belvederju (zdaj Verdiejeva ulica).

Viri navajajo, da je leta 1878 delovala čitalnica, ki je omogočila nastanek in

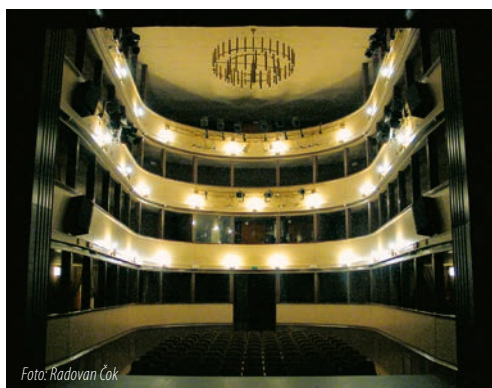

Foto: Radovan Čok

Do leta 2008 so gledališko dvorano sestavljali parter, lože in balkoni

Foto: Jaka Varmuž

Od leta 2009 ima gledališka dvorana nov izgled

razvoj igralske družine. Leta 1907 je nekaj izobražencev ustanovilo **Dramski skup Istra**.

Leta 1951 sta bili v Kopru ustanovljeni **dve polpoklicni gledališči – Slovensko ljudsko gledališče in Teatro del Popolo Capodistria**. Delovali sta le tri leta in nato morali zapreti vrata.

Leta 1954 Koper prvič dobi **slovensko poklicno gledališče – Gledališče Slovenskega primorja Koper**. Tudi to

gledališče je živel samo tri leta. Zadnjo predstavo so odigrali oktobra 1957.

Gledališče Koper - Teatro Capodistria, kot ga poznamo danes, je začelo delovati 1. januarja 2001. Po 44 letih je Koper spet dobil poklicno gledališče.

(www.gledalisce-koper.si)

Teatro Vecchio

Feniks preveč, 1965

Foto: Martin Peca

Poklicno gledališče od leta 2001

Kako bi razložil/-a pomen besedne zveze?

- **polpoklicno gledališče?**
- **poklicno gledališče?**

Ali je tudi v gledališču mogoče najti kaj trajnega, tako kot na primer v muzeju? Obkroži prave odgovore

**IGRALCE / KOSTUME / USB NOSILCE
Z GLASBO / REKVIZITE / DRAMSKE
DIALOGE / GLEDALIŠKI LIST /
HOSTESE**

Kaj ostane, ko se po končani gledališki predstavi spusti zastor?

Imeti poklicno gledališče v svojem mestu je izjemno dragoceno. Gledališče namreč z gledališkimi predstavami in pedagoškim programom skrbi za jezik, za širjenje gledališke in tudi drugih umetnosti, ki so sestavni del skoraj vseh gledaliških predstav. Naštej, katerih?

Gledališče skrbi tudi za to, da občinstvu ponudi raznovrstna besedila, ki se dotikajo naših življenj. V svoj repertoar umešča besedila za otroke in mlade, ki vam, mlademu občinstvu, pripovedujejo najrazličnejše otroške in najstniške zgodbe, v katerih se lahko prepoznate, iz katerih lahko črpate navdih ali iščete odgovore na vprašanja, ki jih ne morete postaviti ne staršem in ne prijateljem.

Foto: Jaka Varmuž

Gledališka šola
Gledališča Koper

Foto: Jaka Varmuž

Butalci

Foto: Jaka Varmuž

Gledališče je okno v svet. Samo sedimo v gledališki dvorani, ni se nam treba premakniti nikamor, z dogajanjem na odru lahko potujemo v preteklost, prihodnost, v kraljevske zgodbe in zgodbe beračev; v brloge medvedov in v ukane Ostržkovih prevarantov. Lahko se do solz nasmejemo in jočemo; v grozi nepremični sledimo dogajanju.

Učne ure
o gledališču

Pedagoški program

je namenjen vam, učencem in dijakom in je zasnovan tako, da predstavi obiskovalcem predstav še vse tiste skrite »gledališke prostore«.

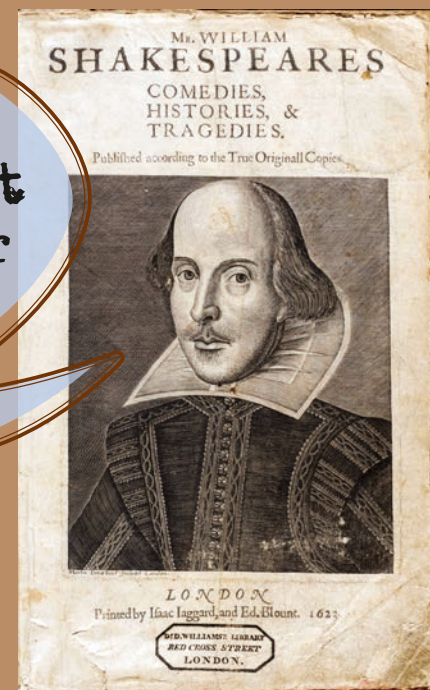
Kateri so ti skriti »gledališki prostori«? Podčrtaj jih in jih s svojimi besedami razloži.

ZAODRJE / KOREOGRAFIJA / TONSKA KABINA / MASKIRNICA / DRAMATURŠKA RAZČLEMB / INSPICIENT / OBREKOVALNICA / FUNDUS / KOREPETITOR

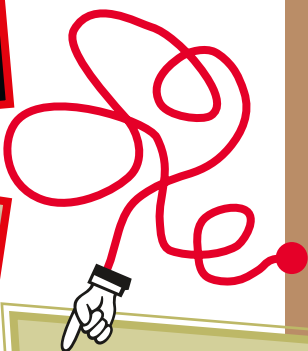
Ves svet
je oder

Ostržek

Hm, kdo je že Shakespeare?

Sosedov pes? Pek iz bližnjega Trsta ali ...?

.....

.....

.....

Gledališka umetnost je hkrati tudi tista najbolj izmuzljiva. Kaj misliš, zakaj je najbolj izmuzljiva?

Ko se odgrne zastor in na oder posvetijo luči, vse oživi. Ko se zastor spusti in luči ugasnejo, vse zamre.

Kam gredo igralci? Kam gredo dramski liki, ko se zastor spusti? In od kod so na naš oder prišli dramski liki?

👉 Zapiši svoje razmišljanje in nam ga pošlji.

Prislužil/-a si boš vstopnico za ogled gledališke predstave po tvoji izbiri. * Samanta Kopal

Muzejsko poletje na fotografijah

Na poletnih počitniških delavnicah smo se podali na prav posebna raziskovanja. Spoznali smo osnovne vezilne vbode ter z iglo in nitjo ustvarili svoje prve vezene vzorčke. V zeliščnem vrtičku etnološke zbirke smo odkrivali zdravilne rastline, začimbnice in dišavnice, značilne za naše kraje. Z igrivimi in raziskovalnimi dejavnostmi smo spoznavali sredozemska zelišča ter iz njih izdelali dišeče okraske.

◀ Pokukali smo v čas, ko še ni bilo elektrike, hladilnikov in trgovin na vsakem vogalu, ter izvedeli, kako so nekoč kuhale naše »none«. Odkrivali smo, kaj so ljudje jedli in katere sestavine so uporabljali, nato pa se tudi sami preizkusili v pripravi njokov.

Posebno pozornost smo namenili psom. Ogledali smo si sliko in predmete, povezane s psi, ter spoznavali, kakšno vlogo so imeli nekoč in kakšno imajo danes.

Obiskali sta nas Silva in psička Nali ter Urška in Pictsie iz Slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. Predstavili so nam svoje poslanstvo in nas popeljali v zanimiv svet terapevtskih psov.

POKRAJINSKI MUZEJ KOPER
MUSEO REGIONALE DI CAPODISTRIA
KOPER REGIONAL MUSEUM

Spoznamo Pokrajinski muzej Koper

Predstavlja si stavbo, polno sledi iz različnih časov. Nekaj jih vidiš v vitrinah, še veliko več jih čaka v depojih. Toda muzej ni skladišče starih stvari. Je **raziskovalna ekipa, varuh dediščine in pripovedovalec zgodb**. Si pripravljen odkriti Pokrajinski muzej Koper?

Foto: Simon Tomažič

1 Kaj je to za en muzej?»

Obkroži pravilen odgovor.

Pokrajinski muzej Koper je predvsem:

- A** hiša, v kateri so na ogled predmeti iz Kopra.
- B** ustanova, ki zbira, hrani, raziskuje in predstavlja kulturno dediščino širšega prostora.
- C** galerija, namenjena slikam.

2 Muzejski časovni stroj: kako je muzej nastal?

Oštevilči dogodke od 1 do 4 ter jih poveži z ustrežno letnico:

- ☐ ☐ Muzej se preseli v obnovljeno palačo Belgramoni Tacco.
- 1** **A** Ustanovi se odbor za Mestni muzej za zgodovino in umetnost v Kopru.
- ☐ ☐ Muzej dobi okrajni in nato pokrajinski status.
- ☐ ☐ Muzej uradno zaživi in najprej deluje v nekdanjem samostanu svete Klare.

A 1910

B 1911

C po prvi svetovni vojni

Č po drugi svetovni vojni

3 Predmet potrka na vrata

Na podstrešju odkrijejo star predmet, o katerem ni nobenih podatkov. Kaj se zgodi, preden pride v vitrino? Obkroži najboljši načrt:

- A** Očistimo ga po občutku in ga razstavimo.
- B** Zapišemo, od kod prihaja, ga pregledamo in raziščemo, po potrebi konserviramo ter varno shranimo.
- C** Fotografiramo ga in zavržemo, saj fotografija zadošča.

Foto: Simon Tomažič

4 Sledi vodijo po muzeju. Katera zbirka je to?

Poveži namig z zbirko.

1 Posode in napisi v kamnu iz časa od prazgodovine do Rimljanov

2 Kipi, slike, plemiški grbi in oprema palač

3 Glasbila in predmeti, povezani z glasbeno dediščino prostora

4 Oblačila, orodje in posode iz vsakdanjega življenja v preteklosti

A zbirka glasbil

B etnološka zbirka

C umetnostnozgodovinska zbirka

Č arheološka zbirka

Foto: Simon Tomažič

Rešitve: 1.: B, 2.: 3-C, 1-A, 4-Č, 2-B, 3.: B, 4.: 1-Č, 2-C, 3-A, 4-B

Napovednik dogodkov

Četrtek, 8. oktober 2026, od 17.00 do 18.00
Družinska delavnica:

Odkrijmo Santorijev svet v družbi Tačk pomagačk

Pred več kot 400 leti se je v Kopru rodil zdravnik Santorio Santorio, ki je želel telo razumeti tudi s pomočjo meritev. Na družinski delavnici bomo stopili v čevlje radovednih raziskovalcev, opazovali spremembe in odkrivali, kaj nam lahko povedo merilne naprave. Pri tem pa nas bodo spremljali terapevtski psi Tačk pomagačk. *

Prijave: Tjaša Miklavčič,
 tjasa.miklavcic@pokrajinski.muzej.koper.si.

Sobota, 10. oktober 2026, od 10.00 do 12.00
Družinska delavnica:

S Tačkami pomagačkami po sledih svetega Nazarija

Na muzejski ustvarjalni delavnici nas bodo terapevtski kužki Tačk pomagačk popeljal skozi zgodbo Kopra, kjer bomo spoznali sv. Nazarija in raziskovali mestne simbole. Z igro bomo povezovali preteklost z današnjo skupnostjo ter ustvarili svojo družinsko podobo z dobro mislijo za srečo in navdih. *

Prijave: Tjaša Miklavčič,
 tjasa.miklavcic@pokrajinski.muzej.koper.si.

La Comunità Nazionale Italiana in Slovenia: una comunità, tante istituzioni

Foto: CHAT GPT

Sapevi che in Slovenia ci sono persone la cui lingua madre è l'italiano?

Se guardiamo la carta geografica, nella parte occidentale della Slovenia troviamo quattro città che conosciamo bene: Ancarano, Capodistria, Isola e Pirano. Qui, insieme allo sloveno, l'italiano è lingua ufficiale. È il territorio dove vive la **Comunità Nazionale Italiana**.

Una lingua, una storia, una cultura

La Comunità Nazionale Italiana, spesso chiamata semplicemente **CNI**, è formata dalle persone che si riconoscono nella lingua e nella cultura italiane e vivono sul territorio. La Slovenia ne riconosce i diritti particolari e sostiene la possibilità di conservare e sviluppare la lingua, la cultura e l'identità della comunità.

Lo sapevi?

In Slovenia esistono **scuole dell'infanzia, scuole elementari e scuole medie superiori con lingua d'insegnamento italiana**. Gli alunni studiano anche lo sloveno: conoscere entrambe le lingue permette di vivere pienamente in un territorio dove italiano e sloveno convivono ogni giorno.

Dove ci si incontra?

Una parte importante della vita della CNI si svolge nelle **Comunità degli Italiani (CI)**. Sono associazioni e luoghi di

incontro dove bambini, ragazzi e adulti possono partecipare a tante attività: teatro, musica, arte, sport, storia, fotografia e molto altro. Qui si organizzano anche spettacoli, mostre e incontri. Sono questi luoghi dove ci si incontra e dove la **lingua italiana** ed il dialetto istroveneto possono essere utilizzati, imparati e trasmessi.

Tra le istituzioni culturali della CNI c'è anche il **Centro Italiano "Carlo Combi"**, che si occupa di storia, cultura e patrimonio della comunità italiana. Il Centro pubblica libri, organizza mostre, incontri e attività per far conoscere la storia e la cultura del territorio, soprattutto alle nuove generazioni.

E chi rappresenta la comunità?

La CNI ha anche proprie istituzioni. Tra le più importanti ricordiamo:

- le **Comunità Autogestite della Nazionalità Italiana (CAN)**, organismi pubblici che rappresentano la CNI nei Comuni dove essa vive. Si occupano, per esempio, della tutela della lingua, della cultura italiane e del patrimonio storico-architettonico, collaborano con le amministrazioni locali (comuni) e sostengono iniziative rivolte alla comunità;
- a un livello più ampio opera l'**Unione Italiana**, che rappresenta la CNI in Slovenia e Croazia e promuove numerose attività nei campi della cultura, dell'istruzione, dell'informazione e della collaborazione tra le diverse realtà della comunità.

E anche l'informazione parla italiano!

La CNI ha anche i suoi **mezzi di informazione**, che aiutano a conoscere ciò che accade nella comunità e nel territorio.

Radio Capodistria – la radio in lingua italiana di RTV Slovenia, con notiziari, programmi culturali, musicali, sportivi e dedicati alla vita della comunità.

TV Koper-Capodistria – la televisione che trasmette programmi in lingua italiana, tra cui informazione, cultura, documentari, ecc.

La Voce del Popolo – quotidiano in lingua italiana pubblicato a Fiume dalla Casa editrice EDIT, che rappresenta un importante punto di riferimento per l'informazione della CNI in Slovenia e Croazia.

Arcobaleno – mensile dell'EDIT dedicato ai ragazzi.

Una comunità che guarda al futuro

La CNI non è soltanto una storia da raccontare o un patrimonio da conservare. È una comunità viva, fatta di persone, scuole, famiglie, associazioni e istituzioni, dove le tradizioni vengono mantenute, ma anche trasformate e arricchite dalle nuove generazioni e la lingua italiana "vive" perché qualcuno la parla, la conosce, la condivide e la trasmette agli altri.

E quel "qualcuno", domani, se vuoi puoi esserlo anche tu!

Sei pronto per un piccolo viaggio alla scoperta della Comunità Nazionale Italiana?

Prendi una matita e completa le cinque tappe.

TAPPA 1 – Dove siamo?

Quali sono le quattro città dove l'italiano è lingua ufficiale insieme allo sloveno?

- ☐ Lubiana – Celje – Maribor – Murska Sobota
- ☐ Ancarano – Capodistria – Isola – Pirano
- ☐ Nova Gorica – Postumia – Kranj – Velenje

TAPPA 2 – A scuola!

Immagina di entrare in una scuola della CNI. Gli alunni delle scuole con lingua d'insegnamento italiana studiano anche lo sloveno.

- ☐ VERO
- ☐ FALSO

Una parola italiana che mi piace:

.....

TAPPA 3 – La comunità si incontra

Dove possono incontrarsi bambini, ragazzi e adulti per fare teatro, musica, sport, mostre e altre attività?

Completa la frase:

Le
degli Italiani sono importanti luoghi
di incontro e di vita della comunità.

TAPPA 4 – I mass media?

Sai riconoscere i mezzi di informazione della CNI? Collega ogni nome alla descrizione corretta:

- A. Radio Capodistria
- B. TV Koper-Capodistria
- C. La Voce del Popolo
- D. Arcobaleno

1. È un mensile pensato soprattutto per i ragazzi.
2. È una radio che trasmette programmi in lingua italiana.
3. È una televisione che propone programmi in lingua italiana.
4. È un quotidiano in lingua italiana.

TAPPA 5 – Parola segreta

Hai completato quasi tutto il viaggio! Leggi gli indizi e scopri chi sono

*Ho una lingua che mi unisce,
una storia da raccontare,
tante tradizioni da custodire
e tanti giovani con cui continuare.
Vivo tra due lingue,
ho scuole, associazioni e istituzioni,
e guardo al futuro con nuove
generazioni.*

Chi sono?

.....

.....

.....

* **Roberta Vincoletto**,
Centro Italiano "Carlo Combi"

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper – hiša, polna zgodb

OSREDNJA
KNJIŽNICA
srečka vilharja
K O P E R

BIBLIOTECA
CENTRALE
srečko vilhar
CAPODISTRIA

Ali veš, kam lahko odideš na tisoče različnih potovanj, ne da bi potreboval kovček, avto ali letalsko vozovnico? V Osrednjo knjižnico Srečka Vilharja Koper!

Knjižnica je prav poseben kraj v Kopru, kjer na policah živijo knjige z zgodbami o pogumnih junakih, čarobnih svetovih, skrivnostih, živalih, naravi, vesolju in še marsičem. Ko odpreš knjigo, se lahko zgodi nekaj posebnega – v trenut-

Oddelek za mlade bralce
in sedež Knjižnice Koper v palači Brutti

ku se znajdeš v drugem času, drugem kraju ali celo v svetu, kjer je mogoče prav vse.

Knjižnica v palači Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper ima svoj dom v eni najlepših zgodovinskih stavb v Kopru – palači Brutti na naslovu Trg Brolo 1. Palača Brutti je dobila ime po plemiški družini Brutti, ki je bila nekoč pomembna koprška družina. Zgrajena je bila v 18. stoletju in še danes s svojo lepo arhitekturo spominja na čase, ko so po koprskih ulicah hodili

plemiči, trgovci in učenjaki. Predstavljaš si, koliko ljudi je stoletja stopalo skozi vrata te palače in koliko zgodb bi nam lahko povedali njeni zidovi, če bi znali govoriti! Danes pa v palači domujejo knjige, znanje in radovedni obiskovalci. Tako je palača Brutti postala prav poseben dom knjižnice – dom, v katerem se srečujeta preteklost in sedanjost.

Knjižnica, ki potuje Morda misliš, da moraš za obisk knjižnice vedno priti v Koper. Pa ni čisto tako! Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper je razdeljena na več enot, zato lahko knjige in knjižnične dejavnosti najdemo na različnih koncih.

Oddelek za mlade bralce To je prostor, kjer se bodo dobro počutili otroci in mladi. Tukaj te čakajo slikanice, pravljice,

Ali veš, zakaj se knjižnica imenuje po Srečku Vilharju?

Srečko Vilhar je bil pomemben Koprčan, ki je s svojim delom veliko prispeval h kulturnemu in zgodovinskemu življenju Kopra. Njegovo ime danes nosi knjižnica, ki skrbi, da znanje, knjige in zgodbe ostajajo dostopni tudi novim generacijam bralcev. Tako se zgodbe nadaljujejo – iz knjige v knjigo in iz generacije v generacijo.

pustolovske zgodbe, stripi, mladinski romani, poučne knjige in še marsikaj.

Če ne veš, katero knjigo izbrati, lahko za nasvet vprašaš knjižničarko ali knjižničarja. Morda ti priporočijo zgodbo, ki je sam ne bi nikoli opazil!

Oddelek za odrasle Tukaj najdejo svoje knjige odrasli bralci. Police so polne romanov, kriminalk, zgodovinskih knjig, priročnikov, poezije in številnih drugih zanimivih del.

Oddelek Markovec in Semedela

Knjižnica ima svoje prostore tudi v različnih koprskih naseljih, tako da je bližje prebivalcem. Na Markovcu in v Semedeli si obiskovalci prav tako lahko izposodijo knjige ter obišejo knjižnične dogodke.

Potujoča knjižnica Kaj pa, če knjižnica pride k tebi?

Prav to počne Potujoča knjižnica! Knjige se odpravijo na pot in obišejo kraje, kjer

Potujoča knjižnica.

knjižnica ni tako blizu. Potujoča knjižnica je kot prava mala knjižnica na kolesih – oziroma na štirih kolesih. Tako lahko knjige potujejo do svojih bralcev.

Knjižnica Ankaran Svoje mesto v knjižnični mreži ima tudi Knjižnica Ankaran, kjer lahko prebivalci Ankarana najdejo prostor za branje, učenje, raziskovanje in druženje s knjigami.

Knjižnica ni samo prostor za knjige Morda si ob besedi knjižnica predstavljaš velike police, polne knjig, in

tišino. Toda knjižnica je veliko več! V njej se dogajajo različne zanimive stvari: srečanja, razstave, delavnice, pripovedovanje zgodb in dogodki, namenjeni tudi najmlajšim obiskovalcem. Knjižnica je prostor, v katerem se srečujejo knjige, ljudje, ideje in domišljija. In prav zato je lahko obisk knjižnice prava dogodivščina.

Slovarček besed v slovenskem in italijanskem jeziku

Slovenska beseda Italijanska beseda

Knjižnica.....	Biblioteca
Knjiga.....	Libro
Palača.....	Palazzo
Otrok.....	Bambino
Potujoča knjižnica....	Biblioteca itinerante
Zgodba.....	Storia
Domislija.....	Immaginazione

Foto: arhiv Knjižnice Koper

Delavnica Darilni atelje.

Foto: arhiv Knjižnice Koper

Pravljica ura z vrtcem.

Skrivnostna pot skozi knjižnico

Pomagaj knjižničnemu škratu najti pot do prave knjige!

V Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper se skriva ogromno zgodb. A knjižnični škrat je pomešal namige! Reši naloge in odkrij, kaj vse se skriva v knjižnici.

1. Kam vodi pot?

Preberi opise in jih poveži s pravim delom knjižnice.

- A** Oddelek za mlade bralce
- B** Potujoča knjižnica
- C** Oddelek za odrasle
- D** Knjižnica Ankaran

Tukaj najdejo knjige otroci in mladi.
 ___ / Knjige se odpravijo na pot in pridejo bliže svojim bralcem. ___ / Tukaj lahko knjige poiščejo tudi prebivalci Ankarana.
 ___ / Tukaj najdejo romane, kriminalke, priročnike in poezijo odrasli bralci. ___

2. Knjižnica v palači

Dopolni povedi z besedami iz okvirčka.

BRUTTI – TRG BROLO – 18. – SREČKU VILHARJU

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper ima svoj dom v palači
 Palača stoji na naslovu št. 1
 v Kopru. Zgrajena je bila v stoletju.
 Knjižnica je dobila ime po pomembnem
 Koprčanu

3. Moja knjiga – moja pustolovščina

Predstavlja si, da odpreš knjigo in te ta čarobno odpelje nekam daleč.

Kam bi odpotoval?

- ☐ V vesolje. ☐ Na čarobni grad.
☐ Pod morsko gladino. ☐ V svet dinozavrov.
☐ Na skrivnostno detektivsko pustolovščino. ☐ V čarobni gozd.

Ali pa izberi čisto svoj svet:

Odpotoval/-a bi v:

.....

Tam bi srečal/-a:

.....

Moja največja dogodivščina bi bila:

.....

Bravo! Pravkar si opravil/-a svojo knjižnično pustolovščino!

* Priprava Tina Škrokov Cotič

Pokrajinski arhiv Koper / Archivio regionale di Capodistria

POKRAJINSKI ARHIV KOPER
ARCHIVIO REGIONALE DI CAPODISTRIA

POKRAJINSKI ARHIV KOPER
ARCHIVIO REGIONALE DI CAPODISTRIA

Pokrajinski arhiv Koper ima sedež v Kopru, na Kapodistrijsovem trgu 1, v nekdanjem samostanu klaris, njegova oddaljena enota pa je na Savudrijski 5 v Piranu.

Razvejan pisni spomin prostora, kjer se stikata Jadransko morje in Kras, ima globoke korenine. Čeprav je nastanek arhiva v Kopru povezan z ustanovitvijo Mestne knjižnice Koper, ki je poleg knjižnega gradiva zbirala in hranila tudi arhivsko gradivo, sega skrb za arhivsko gradivo mnogo dlje v preteklost.

Arhiv, kot ga poznamo danes, je bil ustanovljen 25. februarja **1956** kot **Mestni arhiv Koper**, 13. oktobra **1967** pa je bil preimenovan v **Pokrajinski arhiv Koper**.

Ob naših dopolnjenih **70 letih** smo se odločili, da bomo v slavnostnem letu 2026 uporabljali znak obletnice. Zmagovalnega je oblikovala **Nis Kozlovič**, dijakinja 1. d razreda Umetniške gimna-

zije Koper, pod mentorstvom profesorja Mateja Kocjana in predstavlja oboke naše stavbe.

Leta **1955** je bil ustanovljen **Mestni arhiv Piran**, ki je leta 1974 postal enota arhiva v Kopru.

V Pokrajinskem arhivu Koper hranimo približno **7 kilometrov arhivskega gradiva** in se lahko

pohvalimo z nekaterimi **najstarejšimi dokumenti v slovenskem prostoru** (npr. mestni statuti, notarske in vicedominske knjige).

Naše poslanstvo je ohranjati vedenje o preteklosti za sedanje in prihodnje

rodove, uporabnikom približevati znanje, informacije in kulturo ter jih spodbujati k učenju in raziskovanju.

Tudi arhivi sledijo času ter iščejo sodobne načine, kako svoje delo in arhivsko gradivo približati obiskovalcem. Že vrsto let arhivi niso le prostor, kjer hranimo stare dokumente, temveč tudi kraji srečevanja z zgodbami ljudi, krajev in dogodkov iz preteklosti. Mladim arhivsko poslanstvo, delo arhivistov in pomen ohranjanja dediščine predstavljamo z igro, ustvarjalnimi nalogami, raziskovanjem ter uporabo sodobnih digitalnih in generativnih orodij.

Mlajši otroci lahko arhivsko gradivo odkrivajo ob pobarvankah, skicah in nalogah »arhivskega detektiva«, pri katerih s pomočjo starih fotografij, razglednic, voščilnic in zanimivih podrobnosti spoznavajo kraje, nekdanje običaje, vsakdanje življenje ter zgodbe iz preteklosti našega prostora.

Starejši učenci, dijaki in drugi obiskovalci pa spoznavajo, kako arhivske vire pravilno umestimo v čas, jezik in okoliščine njihovega nastanka ter zakaj lahko zapis brez širšega konteksta razumemo preozko ali napačno.

Sodobna tehnologija nam pomaga gradivo približati na nove načine: dokumenti lahko zaživijo v podobi ali kratkem videu, digitalna orodja pa olajšajo iskanje, dostopnost in razumevanje vsebin. Ob tem poudarjamo, da mora njihovo uporabo vedno spremljati človekova kritična presoja. Tako **arhiv postaja živ prostor radovednosti, ustvarjalnosti in raziskovanja**, daleč od predstave o starih dokumentih, ki tiho čakajo na zaprašenih policah.

Zato smo del ustvarjalne ekipe Svetilnika in **si prizadevamo mladim kulturnim zanesenjakom približati svet arhivskih zakladov, jih spodbuditi k spoštovanju temeljev naše kulture ter jim pokazati, kako te temelje s svojim zanimanjem, raziskovanjem in ustvarjalnostjo gradijo tudi sami.** * Jan Cotič in Nada Čibej

Ali ste vedeli? Leta 1606 je koprski plemič Agostino Vida poslal prošnjo beneškemu senatu, v kateri mu je ponudil svojo pomoč pri urejanju in vodenju arhiva koprskega podestata. Senat je prošnjo sprejel in 22. januarja 1611 Agostinu Vidi dodelil doživljenjski položaj arhivarja, vendar ga ta ni nikoli zasedel.

Lo sapete? Nel 1606 il nobile capodistriano Agostino Vida presentò al Senato veneziano una supplica, offrendo la propria disponibilità a collaborare all'ordinamento e alla gestione dell'archivio del podestà di Capodistria. Il Senato accolse la supplica e, il 22 gennaio 1611, conferì ad Agostino Vida l'incarico a vita di archivista. Tuttavia, egli non giunse mai a ricoprire tale incarico. *

In Christi Nomine Amen.

Incipit Primus Liber Statutorum

CIVITATIS IVSTINOPOLIS.

Quod nullus audeat blasphemare Deum, vel Sanctos.
Cap. I.

Pificem onaniam creaturarum Deum, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum descendit, à summa indagatione, atque diligentia venerari expedit, vt famulatio, & obsequium creature sublimitati respondeat Creatoris: Ideoque nullus tantæ audaciæ, tantæque temeritatis reperitur, qui Deum omnipotentem, atque eius venerabilem

otok

Zavod Otok je otok filmov za vse generacije

Istro in prebivalce njenih občin; Kopra, Izole, Ankarana in Pirana, že 23 let bogatijo številne filmske prireditve, filmi na velikem platnu in pisan nabor filmskih dejavnosti v šolah. Vsa ta raznolika doživetja prinaša zavod Otok, ki je leta 2003 nastal prav z namenom, da v naše kraje pripelje svetovne avtorske filme in avtorje ter jih povezuje z gledalci vseh starosti. Nekateri programi zavoda Otok pa filmsko vzgojo še posebej nenejajo najmlajšim generacijam in učiteljem.

Naloga:

Kaj si predstavljaš pod izrazom 'svetovni avtorski film'?

Izraz 'svetovni avtorski film' se uporablja za opisovanje filmov z vseh koncev sveta, ki niso narejeni zaradi komercialnega zaslužka ali po naročilu, temveč z njim avtorji, kot so režiserji in scenaristi, od ideje do končnega izdelka ustvarjajo svoje avtorske umetniške vizije.

Mednarodni filmski festival
Kino Otok – Isola Cinema s Podmornico

Mladi selektorji iz OŠ Prade na Kino Otoku v družbi nemškega režiserja Tobiasa Wiemanna

Ena večjih filmskih prireditev v Sloveniji je ime dobila po Izoli, saj že 22 let v juniju poteka na izolskih trgih, v parkih, v kinu in celo v gozdičku ob plaži. Od leta 2012 prinaša program za družine **Podmornica na Kino Otoku**, na katerem se ob ogledu najnovejših filmov za mlade gledalce različnih starostnih skupin otroci v živo srečujejo z režiserji, ki na festival prihajajo iz vsega sveta ter pripovedujejo, kako so njihovi filmi nastajali. Otroci in mladi pa so v vlogah mladih selektorjev tudi del festivalske ekipe! Sami izbirajo filme za program festivala: najprej se kot prava delovna ekipa več mesecev srečujejo, gledajo filme in se o njih kritično pogovarjajo z mentorji, nato izberejo enega, ki ga želijo prikazati v Izoli. Med samim festivalom ga pred platnom predstavijo občinstvu in se pogovarjajo z režiserjem.

KINO ISTRACINEMA ISTRIA

Kino Istra – Cinema Istria potuje po mestih in vaseh

S **potujočim kinom Kino Istra** obiščemo različne kraje in vasi, od središča Kopra in njegovega zaledja; bili smo v Šmarjah, Kubeđu, Pregari, Marezigah, Krkavčah, Hrvatinih ... Kino pripeljemo v vse kraje, kjer kinodvoran nimajo. Do sedaj je naša karavana obiskala že vse istrske občine in okoli 20 krajev! Še posebej čarobni trenutki se zgodijo poleti. Za vsak dogodek na glavnem trgu kraja popoldne postavimo veliko platno. Povabimo vse prebivalce od blizu in daleč ter poskrbimo, da si lahko projekcijo filma vsi ogledajo brezplačno. Ko se stemni, zažari platno: pod zveznim nebom prikažemo najbolj zanimive filme preteklega leta, tudi slovenske, ob katerih vedno povabimo tudi njihove avtorje, režiserje, igralce ali scenariste. Še posebej radi pripeljemo filme, ki so zanimivi za vse člane družin, da si lahko delijo filmsko doživetje v čim širšem družinskem krogu.

Otroci gledajo dokumentarec *Deček iz cirkusa* (režija Julia Lemke, Anna Koch, 2025) v Šmarjah

Družinski trenutki ob igranju filma *Dancing Queen* (režija Aurora Gossé, 2023) v Gažonu

Kino gre v šolo, a tudi šola v kino

Ko se poletje konča, je čas za novo znanje, in takrat zavod Otok v sodelovanju s šolami obiskuje istrske šolarje. S programom **Kino gre v šolo** vse šolsko leto v času pouka skupaj z učenci in učitelji gledamo filme poglobljeno ter o njih kritično razmišljamo. Kako je videti, ko se skupaj poglobimo v film? Pred projekcijo film na kratko predstavimo, da lažje osredotočimo pozornost. Nato si film ogledamo, po koncu pa se s filmskimi pedagoginjami pogovarjamo, katere prvine filmske govorce film uporablja pri pripovedovanju in kako ter kako ga je vsak od nas doživljal. Čeprav filme najraje gledamo v pravih kinodvoranah, pa naš 'Kino gre v šolo' filme pripelje tudi naravnost v šole. Ne samo v razrede – tudi telovadnico, jedilnico in še marsikateri šolski prostor, ki smo ga za kratek čas spremenili v naš kino; tako da je lahko film na velikem platnu skupaj gledalo čim več učencev in učiteljev.

Naloga: Kaj si predstavljaš pod izrazom 'filmska govorica'?

- ◀ Učenci v kinodvorani Art kina Odeon v Izoli.
- ▼ Kino je prispel v šolsko telovadnico.

Z izrazom 'filmska govorica' opisujemo sredstva in postopke, ki jih filmski ustvarjalci uporabljajo, da z njimi pripovedujejo zgodbo, ustvarjajo napetost in vzbujajo čustva pri gledalcih. Med osnovne elemente filmske govorce štejejo velikosti filmskih planov, kamero in njene kote snemanja ter gibanja, montažo, zvok in govor, svetlobo in barve.

Če želiš pokukati v podrobnosti programov, lahko obiščeš spletno stran zavoda Otok na www.isolacinema.org, festivala Kino Otok na kinootok.org, spletno stran Kina Istra na kinoistra.eu, o dogodkih v šolah pa preprosto pošlješ vprašanja na meri.viler@isolacinema.org.

Kako filmi pridejo do mladih gledalcev?

V zavodu Otok majhna ekipa strokovnjakinj vse leto snuje dogodke in sestavlja programe. Za to delo mora imeti **programsko vizijo** – razloge, zakaj in kako želi filme pripeljati občinstvu ter katere filme izmed več tisoč najnovejših, ki vsako leto nastanejo, naj izbere. Ko **izbira filmski program**, vedno razmišlja, za katere starostne skupine otrok in mladih je kateri od filmov film primeren, kako film uporablja filmsko govorico in kako pripoveduje, kar želi sporočati. Ekipa se **povezuje tudi z učitelji in jim svetuje**, kateri filmi so najprimernejši za njihove učence in kako jih uporabljati pri pouku.

Tudi učitelji se radi učijo: delavnica za učitelje v sodelovanju z JSKD Koper.

Kje potekajo programi zavoda Otok? Poveži kraje in imena. Če dvomiš, lahko klikneš tudi na spletne strani programov.

Krkvčce

OŠ Anton
Ukmar Koper

Kino gre
v šolo

Kino Otok –
Isola Cinema

Kulturni dom
Sv. Anton

Izola

Kino Istra –
Cinema Istria

Kubed

OŠ Elvire Vatovec
Prade

Marezige

* Ana Cerar in Lorena Pavlič

POMORSKI MUZEJ - MUSEO DEL MARE
"SERGEJ MAŠERA" PIRAN - PIRANO

Pomorski muzej – Museo del mare Piran – Pirano

Pomorski muzej preučuje in predstavlja pomorsko dediščino ter pripoveduje zgodbe o pomorstvu, ribištvu, solinarstvu in drugih z morjem povezanih dejavnostih ob slovenski obali in po vsej Sloveniji. Med muzejskimi predmeti lahko vidimo stare ladijske modele, zemljevide, ladjedelska orodja, ribiške pripomočke, predmete z ladij in še marsikaj zanimivega.

Vsak predmet skriva zgodbo, ki nam pomaga odkriti zgodbe ljudi in njihovega življenja ob morju.

Vabljeni, da obiščete eno od naših šestih enot ter se z nami podate na raziskovanje bogate pomorske dediščine!

Poimenuj predmete, ki jih razstavljamo v Pomorskem muzeju. Iz obkroženih črk pravilno sestavi ime, ki ga nosi nekdanje skladišče soli v Portorožu, in zadeni nagrado!

 Rešitev pošlji na e-mail:
veronika.bjelica@guest.arnes.si
in prejel boš navodila za prevzem nagrade:
**BREZPLAČEN
OGLED
POMORSKRG
MUZEJA!**

Pomagaj si z besedami:

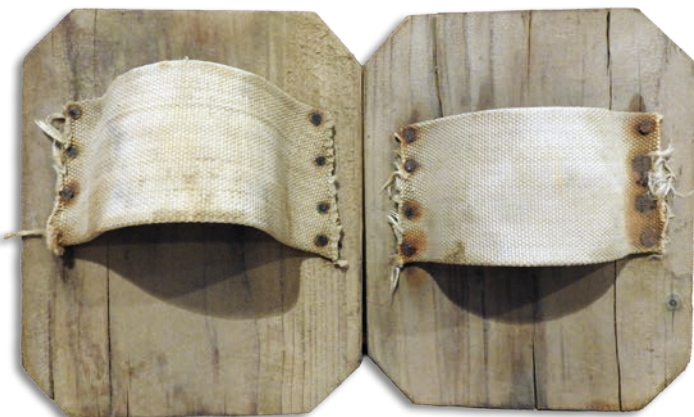
**MEDUZA – RIBIŠKE MREŽE –
TARTINIJEVA VIOLINA –
BRAGOC – AMFORA – TAPERINI**

1 — **D** — **Z** —

Mit o tej zlati poleni pravi, da je vsakega, ki jo je pogledal v oči, spremenila v kamen.

5 **B** — — — **C**

Lesen tovorni in ribiški čoln z dvema jamboroma in ravnim dnom.

7 — **P** — **R** — — **I**

Solinarska obutev za hojo po kristalizacijskem bazenu.

6 B K M Ž

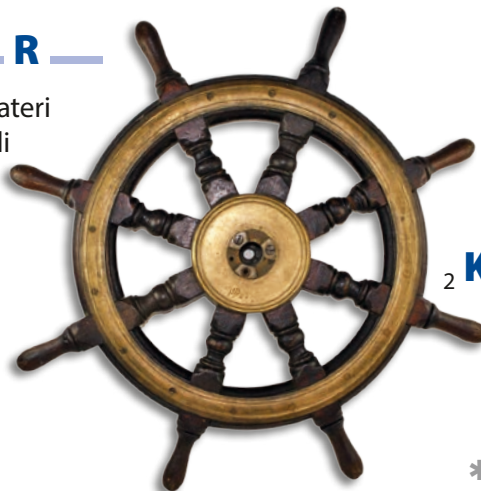
Ribiči jih uporabljajo za lovljenje rib.

3 T R V A L

Nanjo je igral slavni
Giuseppe Tartini.

4 A R

Rimska posoda, v kateri
so nekoč shranjevali
vino, olje ali
druge tekočine.

2 K L

Ko ga zavrtiš,
ladja spremeni smer.

Rešitev

* Pripravila: Veronika Bjelica

Znanstveno-raziskovalno središče Koper

Znanstveno-raziskovalno središče (ZRS) Koper je hiša, v kateri delajo znanstveniki. To so strokovnjaki z različnih področij, ki radovedno raziskujejo naravo, družbo ter človekova dejanja in misli. Iščejo nova znanja, postavljajo vprašanja ter iščejo sveže ideje za razvoj in boljše življenje. Še posebej radi jadramo na valovih znanja našega prelepega, sončnega Mediterana.

Pridruži se nam in odkrij, kaj vse lahko raziskuješ tudi ti!

Inštitut za družboslovne študije ZRS Koper

Na inštitutu raziskujemo, kako ljudje živimo skupaj. Zanima nas, kakšne so naše družine, šole in službe, kaj radi počnemo in kako se naše navade razlikujejo. Raziskujemo tudi življenja ljudi, ki prihajajo iz drugih držav in kultur – njihove jezike, običaje, hrano in izkušnje.

Kako vse to ugotovimo? Ljudem lahko postavimo vprašanja v anketah ali intervjujih ter njihove odgovore primerjamo med seboj.

Inštitut za filozofske in religijske študije ZRS Koper

Filozofi si že od nekdaj postavljajo velika vprašanja: Kdo smo? Zakaj obstajamo? Ali obstaja Bog? Kako naj živimo, da bo svet boljši?

Podobna vprašanja najdemo tudi v religijah. Raziskovalci zato preučujemo, kako so filozofija, religija in kultura povezane ter kako nam lahko pomagajo razumeti svet, v katerem živimo – tudi velike izzive, kot so vojne, podnebne spremembe, umetna inteligenca in družbene spremembe.

Inštitut za jezikoslovne študije ZRS Koper

Tudi jezik je znanost! Jezikoslovci raziskujemo, kako nastajajo glasovi in besede, kako se jeziki spreminjajo in kako se ljudje sporazumevamo.

Ste vedeli, da ...

- na svetu govorimo več kot 6000 jezikov?
- dojenčki že zelo zgodaj prepoznajo jezik svojih staršev?
- nekateri jeziki nimajo glagolov?
- vsak dan izgine približno en jezik?
- Ker je Istra dvojezična, se pri nas srečujeta slovenščina in italijanščina. Ali veš, da slovenščina spada med slovanske, italijanščina pa med romanske jezike?

Inštitut za kineziološke raziskave ZRS Koper

Na inštitutu raziskujemo, kako se gibamo in zakaj je gibanje pomembno. Ko tečemo, skačemo, plezamo, kolesarimo, plešemo ali se igramo, ne krepimo le mišic – gibanje pomaga tudi našim možganom in dobremu počutju.

Ker veliko časa preživimo sede, je pomembno, da se vsak dan dovolj gibamo.

Izziv!

- Naredi 10 počepov!
 - Nato dvigni eno koleno in poskusi 20 sekund stati na eni nogi.
- Zamenjaj nogo!
Bravo! Pravkar si naredil/-a nekaj dobrega za svoje telo.

Inštitut za oljkarstvo ZRS Koper

Oljka ni samo okras na pici – je tudi predmet znanstvenega raziskovanja!

Poznamo več kot 1.600 sort oljk, v Sloveniji pa je najbolj razširjena 'Istrska belica'.

Iz oljk pridobivamo oljčno olje. Njegove kakovosti ne moremo določiti samo po barvi – prepoznamo jo tudi po vonju

in okusu. Dobro oljčno olje lahko diši po svežem sadju, mandljih, artičokah ali pokošeni travi.

Inštitut za vinogradništvo in vinarstvo ZRS Koper

Kako iz majhne trte nastane dobro vino? Tudi to je lahko predmet znanstvenega raziskovanja!

Raziskovalci skupaj z vinogradniki preučujemo trte in grozdje ter iščemo načine, kako pridelati čim bolj zdravo grozdje in kakovostno vino. Inštitut je bil ustanovljen leta 2023, njegov cilj pa je pomagati, da bodo istrska vina še bolj kakovostna in prepoznavna.

Inštitut za vedenjsko ekonomijo ZRS Koper

Ali ste vedeli, da je za vašo najljubšo čokolado na trgovinski polici lahko cela znanost?

Na inštitutu raziskujemo, kako ljudje razmišljamo in sprejemamo odločitve. Zanima nas, zakaj se ljudje v podobnih okoliščinah včasih odločimo različno ter kako se prilagajamo spremembam.

S svojim raziskovanjem iščemo poti, kako ljudem pomagati pri boljšem sodelovanju, odločanju in ustvarjanju boljše prihodnosti.

Inštitut za zgodovinske študije ZRS Koper

Na inštitutu raziskujemo preteklost in življenje ljudi v njej. Posebej nas zanima Primorska, kjer so se v zgodovini menjavale države, meje in oblasti.

Raziskujemo, kako so ljudje živeli, kako so se spopadali z izzivi in kako so skrbeli za svoje mesto in okolje. Pri tem pogosto raziskujemo dokumente v arhivih, zemljevide, predmete in stavbe.

Kaj misliš:

- Čemu je služil koprski mestni stolp, preden je postal cerkveni zvonik?
- Zakaj je v Kopru toliko kamnitih levov?
- Kdo je delal v koprskih solinah?
- Kje so bila glavna mestna vrata?

Mediterranski inštitut za okoljske študije (MIOS) ZRS Koper

Na MIOS raziskujemo, kako lahko ljudje in druga živa bitja živimo skupaj ter skrbimo za okolje. Z opazovanjem, meritvami in poskusi iščemo rešitve za podnebne spremembe, onesnaževanje in izgubo biotske raznovrstnosti.

Tudi ti si lahko okoljski raziskovalec!

- Opazuj, katera živa bitja živijo okoli tebe.
- Zmanjšaj količino odpadkov.
- Skrbi za naravo in živali.
- Razmisli, kakšen svet želiš v prihodnosti.

Pravni inštitut ZRS Koper

Kako lahko pravo pomaga podjetjem poslovati odgovorno?

Podjetja morajo pri svojem delu upoštevati številna pravila. Ta ščitijo zaposlene, človekove pravice, naravo in okolje.

Na Pravnem inštitutu raziskujemo, kako lahko pravo pomaga podjetjem, da so uspešna, hkrati pa odgovorna do ljudi in okolja. Odgovorno poslovanje lahko podjetjem prinese tudi večje zaupanje in ugled. *

dr. Leilani Štajer in predstojniki inštitutov

KOPRSKI DAN KULTURE

GIORNATA CAPODISTRIANA DELLA CULTURA

ČETRTEK
GIOVEDÌ
8.10.

**Kultura – zelo širok pojem.
Kaj vse kultura je?**

Kaj je zate kultura?

Katere vrste kulture poznaš? Naštej vsaj tri.

*Ali kaj od spodaj naštetega NI kulturna prireditev?
Utemelji svojo odločitev.*

- ☐ Stalna razstava v Slovenskem etnografskem muzeju.
- ☐ Poulična plesna predstava.
- ☐ Prireditev odprta kuhinja.

Katera slovenska jed ti je najbolj všeč?

Kulturne ustanove so samo tiste, ki se ukvarjajo s kulturo? Utemelji.

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Poleg kulturnih prireditev imamo tudi kulturne rastline. Ali so to rastline, ki se kulturno vedejo?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Katere kulturne rastline so pomembne za slovensko tradicijo? Označi prave.

- ☐ Kislja repa
- ☐ pšenica
- ☐ oljka
- ☐ sladki krompir
- ☐ vinska trta
- ☐ brokoli
- ☐ jabolana
- ☐ hmelj
- ☐ paradižnik

Kateri slovenski kulturni simbol poznaš?

Ali so družbena omrežja tudi kultura?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.
- ☐ Samo ob petkih.

Ali meniš, da kultura vpliva na to, kdo smo?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.
- ☐ Ja, no, kaj pa vem.

Praktična naloga: imaš 10 minut časa in prosijo te, da narediš nekaj kulturnega. Kaj bi naredil/-a?

Gledališče
Teatro Koper
Capodistria

1911
POKRAJINSKI MUZEJ KOPER
MUSEO REGIONALE DI CAPODISTRIA
KOPER REGIONAL MUSEUM

POKRAJINSKI ARHIV KOPER
ARCHIVIO REGIONALE DI CAPODISTRIA

otok

POMORSKI MUZEJ - MUSEO DEL MARE
"SERGEJ MAŠERA" PIRAN - PIRANO

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA

Občina Izola
Comune di Isola

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

Občina Ankaran
Comune di Ancarano

Svetilnik / Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Letnik XX, številka 1 / Izdajajo: Gledališče Koper, za izdajatelja Katja Pegan; Pokrajinski muzej Koper, za izdajatelja Marko Bonin; Comunità Autogestita Costiera della Nazionalità Italiana di Capodistria, za izdajatelja Alberto Scheriani; Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, za izdajatelja Luana Malec; Pokrajinski arhiv Koper, za izdajatelja mag. Nada Čibej; Otok, zavod za razvoj kulture in družbe, za izdajatelja Lorena Pavlič; Pomorski muzej – Museo del mare »Sergej Mašera« Piran - Pirano, za izdajatelja v. d. dir. Uroš Hribar; Znanstveno-raziskovalno središče Koper, za izdajatelja prof. dr. Rado Pišot / Uredniški odbor: Samanta Kobal (urednica /Gajbla/, info@gledalisce-koper.si), Tjaša Miklavčič (tjasa.miklavcic@pokrajinski-muzej.koper.si), Roberta Vincoletto (info@centrocombi.eu), Tina Skrokov (tina.skrokov@knjiznica-koper.si), Nada Čibej (nada.cibej@arhiv-koper.si), Lorena Pavlič (lorena.pavlic@isolacinema.org), Veronika Bjelica (veronika.bjelica@guest.ames.si), Alenka Obid (alenka.obid@zrs-kp.si) / Lektorica slovenskega jezika Alenka Juvan / Oblikovanje Darja Vuga / Tisk Tiskarna Vek Koper / Naklada 2.750 / Koper, oktober 2026 / ISSN CS06–158X